

Nemška kandidatna lista.

Med kandidatnimi listami, ki so vložene v volilnem okrožju Maribor — Celje, je tudi kandidatna lista nemške stranke. Da ima nemška stranka pravico do lastne kandidatne liste, to je nad vsakim dvomom. O tem ni treba, da bi se dalje razgovarjali. Zanimivejšje je vprašanje, iz katerega nagiba so Nemci vložili svojo lastno kandidatno listo, s kakšnimi razlogi so jo podprli in kakšne cilje zasledujejo.

Ko je gospodarsko in politično društvo Nemcev sklenilo za septembarske volitve predložiti lastno listo, je svoje postopanje utemeljilo s tem, da morajo volitve zopet prinesiti dokaz o nemški narodni manjšini, ki se bori za svoj obstanek. Ako je ta nagib bil za Nemce edino ali predvsem merodajen, zakaj pa so vložili svojo listo samo na Štajerskem, ne pa tudi na Kranjskem, kjer stanujejo tudi Nemci zlasti na Kočevskem? Ali kočevski Nemci ne spadajo k nemški manjšini, ki se mora boriti za svoj obstanek? Volitve vobče nimajo v prvi vrsti namena, da donesejo dokaz o obstoju naroda ali narodne manjšine. Uradne dokaze za to prinaša ljudsko štetje, ki se je v naši državi vršilo v popolni svobodi, dočim se koroški Slovenci v Avstriji ne morejo in ne smejo svobodno izjaviti za slovensko narodnost.

Dr. Mühleisen, nosilec nemške kandidatne liste, je v »Cillier Zeitung«, objavil poziv Nemcem, da glasujejo za nemško listo. V tem pozivu poudarja med drugim znane zahteve Nemcev po samoupravi na kulturnem polju, po samostojnem nemškem šolstvu, po nemškem učiteljsku, po nameščenju nemških učiteljev na nemških šolah ter dostavlja, da doslej še ni izpolnjena nobena teh utemeljenih nemških zahtev. Poslednja trditev ne odgovarja dejanskemu stanju, ker imajo Nemci v naši državi toliko nemških šol, kolikor zahtevajo zakonski predpisi. Mi si dovoljujemo g. nosilcu nemške kandidatne liste vprašanje: Kakšna pa je upoda koroških Slovencev? Ali imajo Slovenci v Avstriji le samo eno slovensko šolo? O slovenskem učiteljsku niti ne govorimo. Ali niso na utrakvističnih šolah, ki so upeljane med koroškimi Slovenci, nameščeni samo učitelji nemškega pokolenja in mišljenja, dočim se tisti redki slovenski učitelji, ki so še ostali na Koroškem, preganjajo, zapostavljajo in prestavljajo v popolnoma nemške kraje?!

V proglasu nemške stranke, podpisanem od dr. Mühleisena, je izostala pohvala za delovanje dosedanjih nemških poslancev. Ali je to hotoma izpuščeno? Ali ni morda ravno v delovanju nemških poslancev razlog, zakaj je pri volitvah l. 1925 propadla nemška kandidatna lista z nosilcem Schauerjem, urednikom lista »Cillier Zeitung«?

Da si volilci napravijo nekako sliko o delovanju nemških poslancev v beograjski narodni skupščini, hočemo nakratko opozoriti na tiste zakone, za katere so nemški poslanci glasovali l. 1923. Po volitvah l. 1923 je rajni Nikola Pašić sestavil vladu iz same radikalne stranke, ki pa ni imela večine. Ker nobena druga stranka ni hotela podpirati Pašićeve vlade, je g. Pašić pridobil za sebe turški džemiet (klub turških poslancev) in pa nemške poslance. In za kaj so nemški poslanci, ki so služili Pašićevi vladi, vse glasovali?

Nemški poslanci so meseca septembra l. 1923 glasovali za dvanajstine za mesec oktober—december, katere so bile zgrajene na podlagi petkratnega povišanja zemljiškega davka in 30% pribitka k dohodninskemu davku. Takrat je bilo to ogromno davčno povišanje prvič vpeljavano. Brez glasov nemških poslancev ne bi bilo sprejeto. Meseca oktobra 1923 so nemški poslanci glasovali za novi zakon o taksah (pristojbinah), ki še sedaj obstoji in pomenja strahovito breme za vse stanovce, tudi za najrevnejše. Brez nemških glasov ta zakon ne bi bil sprejet. Istega meseca l. 1923 so nemški poslanci glasovali za še sedaj obstoječi zakon o trošarinah, ki je tudi vzbudil veliko nezadovoljstvo. Meseca julija l. 1923 so nemški poslanci glasovali za sedanji vojaški zakon, ki vsebuje velike trdnote.

Nemški agitatorji bodo na ta značilna dejstva iz zgodovine delovanja nemških poslancev pozabili. Pravi pri-

jatelj ljudstva pa ne smejo in ne bodo dovolili, da bi ljudstvo na to pozabilo. Zlasti pa se ne more dovoliti, da bi se tiste Slovence, ki so nekdanj kot prijatelji Nemcev služili nemški politiki in glasovali pri volitvah za njo, zopet hotelo vpreči v jarem nemške politike, da bi 11. septembra glasovali za nemško listo. Rojen Slovenec mora glasovati za slovensko kandidatno listo. Še manj dopustno bi bilo, ako bi nemški podjetniki in denarni mogotci hoteli na svoje slovenske delavce in nameščence vplivati, da bi glasovali za nemško listo.

Za zvezo z Nemčijo in Avstrijo.

Svet se obrača. Kdo bi mislil, da si bo naša država kedaj iskala prijateljev in zaveznikov pri Nemcih. In vendar je prišlo do tega. Dva razloga govorita za to. Če smo si dobri z Avstrijo in Nemčijo, imamo na eni strani hrbet zavarovan proti Italiji. Na drugi strani pa — in to je za nas posebno važno — bomo v slučaju, če smo si z Nemci dobri, lahko prodajali v Avstrijo in Nemčijo našo živino, sadje, vino in druge pridelke.

Naša Slovenska ljudska stranka zahteva, da se mora naša država popolnoma sprijazniti z Avstrijo in Nemčijo. Ko je bila naša stranka letos dva in pol meseca v vladi, je na vse načine pritisnila in zahtevala, da se sprijaznimo s severnimi sosedmi.

Trud zastopnikov Slovenske ljudske stranke, posebno dr. Korošca, ni bil zaman. Med Jugoslavijo in Nemčijo se že sklepa gospodarska ali trgovska pogodba. Po tej pogodbi bomo lahko prodajali v Nemčijo kmetijske pridelke, a kupovali bomo po nižji ceni iz Nemčije stroje, železje in druge fabriške izdelke. Tudi z Avstrijo se bo letos sklepala nova trgovska pogodba.

Za Slovenijo, osobito za slovensko kmetijstvo je neizmerno velike važnosti, da bo vlada k pogajanjem za gospodarske zveze z Nemčijo in Avstrijo poslala tudi naše strokovnjake iz Slovenije. Ako bomo pri volitvah dali Slovenski ljudski stranki moč, da bo prišla v vladu, bo to lahko storila. Če pa bomo volili samostojne demokrate, kateri Nemce sovražijo, ali pa radičevce, ki naših razmer na meji ne poznajo, potem bo še naprej naša meja na severu gospodarsko zaprta.

Kmetijski volilci, dobro upoštevajte to in volite Slovensko ljudsko stranko, ki je za gospodarsko zvezo Jugoslavije z Avstrijo, Nemčijo in drugimi sosednimi državami.

Volilci SLS

NAŠA SKRINJICA

JE 1 JE

! PRVA !

Vrste naših mož so vedno močnejše.

Iz vseh okrajev dobivamo poročila, da pristopajo k naši Slovenski ljudski stranki možje, ki so bili dosedaj pri raznih drugih strankah. Sprevideli so svojo zmoto in so jo popravili. Nek poseben val gre po naših krajih. Ljudje pravijo: »Samo ene stranke se bomo letos držali! Z najmočnejšo bomo volili. Saj nima smisla, da bi vlekli na osem strani. Potem ni nikjer nič.«

In tako se je n. pr. samo v mariborskem okraju (levi breg) oglasilo celo več županov, kateri dosedaj niso držali z nami, da pojdejo z nami. Dva od teh sta bila dolga leta pristaja Samostojne kmetijske, a eden Samostojne demokratske stranke. Lahko bi priobčili pisma, v katerih opisujejo vzroke, zakaj so zapustili svoje dosedanje stranke.

Zanimivo je nadalje, da sta se izjavila za pristop k Slovenski ljudski stranki celo dva bivša kandidata—namestnika, ki sta kandidirala 23. januarja še na listi samostojnih demokratov.

Imena teh mož, ki so še pravočasno sami spoznali, da so bili na krivi poti, ne bomo priobčevali. Ako pa samostojneži in demokrati želijo izvedeti imena teh mož, so jim ista v uredništvu na razpolago.

Značilna je izjava enega od teh mož. On pravi:

»Kdor ima vsaj malo pameti v glavi, mora danes spoznati, da je za Slovence na vsak način potrebno, da se vsi oklenemo samo ene stranke. Demokratska stranka je stranka sovražstva, samostojneži in radičevci niso napravili za kmeta in delavca niti toliko, kolikor je za nohtom črnega. Dopade pa se mi Slovenska ljudska stranka posebno radi tega, ker drži svojo besedo. To je res poštena stranka za kmeta in delavca. Jaz hočem pri letošnjih volitvah storiti vse, da bodo v moji občini vsi volilci li volili in da bodo vsi dali kroglice Slovenski ljudski stranki.

Naš nekdanji somišljenik v Slovenskih goricah, ki je bil pri zadnjih volitvah zapeljan od gosposkih samostojnih demokratov, piše našemu somišljeniku:

»... Veseli me, da me moja stara, poštena stranka zopet sprejme nazaj v svoje vrste. Radujem se, da si imel angelski čut, ako se ena ovca izgubi, in če jo najdeš, jo zadeneš na svoje rame in se veseliš s svojimi prijatelji...«

Takih pisem dobivamo naši vodilni pristaja vsak dan.

Vse to znači, da je ljudstvo spoznalo, katere stranke se mora držati in da se Slovenci, če hočemo imeti moč, ne smemo cepiti in trgati na male stranke in strančice.

Zatorej vsi poštteni volilci: 11. septembra vsi na volišče samo za eno, najmočnejšo stranko, to je za Slovensko ljudsko stranko!

Vse kroglice v prvo skrinjico!

Radičevci in advokati.

Pismo pristašem Samostojne kmetijske stranke in radičevcem!

Ali se še spominjate, kako ste vedno hrulili in vpili proti advokatom, posebno če je Slovenska ljudska stranka kandidirala kakega krščansko mislečega jurista? In vaš »Kmetijski list«, kako strupeno je pisal proti »dohtarjem«!

Kaj pa vaša stranka letos počenja? Postavili ste celo vrsto advokatov za kandidate, in sicer: dr. Novačana, advokata dr. Odiča, advokata dr. Marušiča, advokata dr. Pernarja, advokata dr. Mačeka, advokata dr. Krajača in še celo vrsto samih advokatov! Tega tajiti ne morete!

In po Slovenskih goricah se pehaajo tudi trije advokati za samostojneže in radičevce. To so gospodje doktorji: Rapotec, Faninger in mladi Rosina in še dr. Kukovec na vrh. Ali boste morda tajili vse to?

Samostojneži in radičevci, samim sebe točete po zobeh. Pri prejšnjih volitvah ste farbali ljudi s svojo hrvatsko »republiko«. Znorili ste ž njo ljudi, a Radič je to »republiko«

V.

Tuzar dobi ukor.

Aretiranega mladeniča so na policiji v navzočnosti krajevega pravika šele jutraj drugega dne zasliali. Izpovedal je približno isto, kakor detektivu Tuzarju. Vse prizadevanje Bercijevo je bilo brezuspešno: Elija Berger niti za trenutek ni izgubil prisotnosti duha, nasprotno, tu in tam je celo protestiral zoper strašno obdolžitev. Zastonj so poklicali cukrarja, on je ostal pri tem, da ni nikdar bil v Fischerjevi trgovini v Kerepeški ulici, ni bil v »Belem krokarju«, umorenjenega Nikolaja Berényi pa sploh poznal ni. Glede skrivnostnega pisma ni hotel dati nobenega pojasnila, izjavil pa je, da ni v zvezi z umorom. Po pričanju strica, je bil grbavec vzgled pridnosti in štedljivosti. Dopoldneve je prebil na uni-verzi in ves prosti čas je porabil za študij prava. Misel, da je njegov varovanec sodeloval pri umoru, je brez podlage.

Po zaslisanju so ostali Tuzar, kapetan in pravnik sami. Ko so Elija Bergerja odpeljali nazaj v celico, se je Berci obrnil naravnost k pravniku.

— No, kakega mnenja ste vi?

Pravnik prižge cigaro, se udobno nasloni nazaj na zofi in s trdnim prepričanjem odgovori:

— Grbavec je nedolžen... Res, so znaki, navidezni razlogi za tožbo, toda gotovo je, da Nikolaja Berényi ni on umoril.

— Drzna izjava!... Pokličite si v spomin podatke zasledovanja. Nimamo opravka le z navadnimi poročili in navidezni razlogi, marveč z dokazi. Neoporekljiva in zanesljiva izpoved cukrarjeva; krvni sledovi pod posteljo in papirnati šknicelj; petgoldinarski bankovec, ki so ga našli v denarnici obdolženca; skrivnostno pismo, ki je bilo oddano na pošto dva dni pred umorom in z izrom na katero je Elija Berger kratko odrekel vsako pojasnilo: od prvega do zadnjega sami tehtni dokazi za krivdo grbavca. Izpoved cukrarjeva je zelo odločna in na vsak način obtežujoča. Ni v njegovem interesu, da bi krivo pričal. Raztrgani in zlimani bankovec in papirnati šknicelj njegovo izpoved potrjujejo. In kaj naj bi bil vzrok, da Elija Berger noče ničesar povedati o izvoru skrivnostnega pisma? Zakaj prikriva, ako je nedolžen?...

(Dalje prihodnjič.)

— Dobro pogledjte tega gospoda... Zakaj gre, veste dobro; predno bodete pričali, vprašajte vest... In sedaj odgovorite: ali ga poznate?

— Poznam. Verem človek sem, pred sodiščem nisem nikdar stal, vendar pa sem pripravljen tudi s prisego potrditi, da je to tisti človek, ki je med sedmo in osmo uro bil v moji trgovini. S komaj slišnim, hripavim glasom je prosil cukrer zoper kašelj.

— Jaz?

— Vil... Dobro sem si vtisnil v spomin tudi vaš obraz. Videl vas je tudi moj pomočnik. Tudi on lahko priča.

— No? Kaj odgovorite na to?...

Grbavec tudi sedaj ni postal nemiren. S smehom je pripomnil:

— Gospod, in niti ne slutim, za kaj gre?... Sploh sanja se mi ne, česa me dolžite, izjaviti pa moram, da se ta gospod moti... Mogoče je, da priča s prepričanjem, misliti pa moram, da me s kom drugim zamenja.

— Ne, ne, nel... Vi ste bilil! Prišegam pri spominu svoje žene in pri sreči svojih otrok!... Nikdar vas ne pozabim. Oči so vam tako čudno sijale ko dve ognjeni krogli. Spominjam se tudi, da ste plačali z desetgoldinarskim bankovcem in jaz sem vam vrnil razen drobiža en razdrapan petgoldinarski bankovec.

— Komično! V resnici komično!... Jaz pa z gotovostjo lahko trdim, da vas sedaj prvič vidim. V vaši trgovini nisem nikdar bil. Včeraj zvečer sploh nisem kupil cukra zoper kašelj. Kar pa se tiče strganega bankovca, moram pripomniti, da od včeraj zvečer naprej nisem ničesar kupil in ako bi vi imeli prav, bi moral bankovec še sedaj imeti. Tu imate denarnico! Iščite ga!

Tuzar se ni dal dolgo prositi. Naglo pograbi denarnico, jo odpre in v naslednjem trenutku izvleče strgani in z ozkim papirjem zalimani petgoldinarski bankovec.

Splošno osupnanje.

— No, kajne, da sem imel prav? — je zaklical zmago-slavno poštteni trgovec.

Nobenega dvoma: v dobri veri, s pravim prepričanjem priča. Obtoženec začuden pripomni:

— Nerazumljivo!... Tega petgoldinarskega bankovca včeraj še nisem imel... Kako je prišel k meni? Misliti moram, da mi ga je kdo skrivaj vtaknil v denarnico.

— Tako?... Ali so vam morda tudi to skrivaj vtaknili

noter? — je hitro vprašal Tuzar. In pokaže pismo. Ko ga bolnik zagleda, se precej močno strese. Kri mu stopi v obraz in izven sebe zakriči:

— Dajte nazaj!... Zahtevam!... Kdo vas je pooblastil, da ga lahko prečitam?

Toliko je gotovo, da ni bilo vsakdanje pismo in je lahko vzbudilo pozornost detektivovo, ki so ga bila sama ušesa in oči. Nagon mu je narekoval, da bo to pismo igralo veliko vlogo v prizadevanju, da se pojasni resnica. Kaj je bilo v njem? Tri kratke besede: »Pridi! Čakam te!« Na mesto podpisa s črnilom nerodno narisana mrtvaška glava.

Glej skrivnostno pismo:

Jeleny meg... Várlak!!...*

Kakor je bilo razvidno iz poštne stampiljke, je bilo pismo oddano v Budimpešti, dva dni pred umorom.

— Ali smem vedeti, kaj pomenijo te tri besede in ta mrtvaška glava?

— To je moja skrivnost. Vas nič ne briga! Dajte sem pismo.

— Ne dam. Potrebujem ga... Odgovor mi torej odrečete?

— Da: odrečem... Sploh pa, s kako pravico me izprašujete?... Vedeti hočem namreč, za kaj gre? Zakaj me nadlegujete?

— Tako je! Tudi moje potrpežljivosti je konec — je razdraženo pripomnil Koloman Berényi, varuh grbavca. Tuzar pa z odmerjenim glasom mirno odgovori:

— Gre za to, da je bil preteklo noč v hotelu »Beli krokar« umorjen Nikolaj Berényi, posestnik. In vsi znaki kažejo na to, da ste umor vi izvršili, za kar vas v imenu zakona takoj aretiram.

Tuzarjeva izpoved je pretresla starega gospoda. V trenutku je postal smrtnobled, začel je loviti zrak, in hišnik ga je moral pograbit, da se ni zgrudil. Grbavec je nasprotno zopet postal miren.

— Striček, nič se ne boji! Saj sem nedolžen. O Nikolaju Berényi sem sedaj prvič slišal... Postal sem žrtev nekega groznega nerazumevanja... Gospod, ako vam je drago, lahko greval

— Naprejt!...

* Pridi, Čakam te!!...